

A KIS TÜKRÖR

Iria: Olesa Jurij

A lenyugvó napnak hátatfordítva haladt előre Mered és egy kis tükörbe nézve az aranyfényű felhőben egy komor arcot pillantott meg. A kis tükröt a porból szedte fel és az teljesen markába fért. Hogy megnézze szakálát egész hosszában, Merednek elég sokat kellett felülről lefelé mozgatnia a tükröt.

Aulából Mered ma a városba utazott. Mindig örült az alkalomnak, hogy Ashabadba megy, de ma különösen megelégedett volt, mivel egy kis tükrre talált. Ez annyira tetszett neki, hogy akkor is kezében fogta, ha a zsebében volt.

Mered vendégségbe ment. Az úton azon gondolkozott, mit fog mesélni a talált tárgyról hirtelen kinyitva tenyerét. Mivel barátait már tavasz óta nem látta, már a küszöbön megfélemedezett a tükrőről.

Mereden kívül még mintegy hat vendég volt, de őt tisztelték legjobban, mivel ő népekes — bahsi volt. Tamburán kísérte énekét. Annak ellenére, hogy barátai jól ismerték Meredet, mégis különös embernek tartották, s mikor teára asztalhoz ültek, a házigazda a »bahsit« felülnő helyre ültette, hogy mindenki jól láthassa őt. Mered hangszerét a falhoz támasztotta. Sokáig teáztak. A nap az udvarból nem volt látható: minden bizonynyal már lement, mert az égbolton aranyos felhők képződtek, ugyan olyanok, mint amelyeket kis tükre vert vissza. Mered elővette tamburáját és barátai által jól ismert dalt énekeit. Ők ezt szívesen hallgatták, minél többet énekel, annál jobban tetszett nekik.

Mered hátrahajtott fejjel folytatta az éneket. Barátai, hol az arcába tekintettek, a félig behúnyt szemekre, hol pedig ujjait nézték, melyek körül mintha a hang fonódott volna.

Midőn a dalt befejezte megszólalt: »Az éneket egy leány hallgatta. Látták?«

Valóban, a kerítés másik felén egy leány állt. Az ének befejeztével egy kissé zavartan elvonult.

»Szomszédunk. Orosz leány« — mondta a házigazda.

»Láttam, tetszett neki« — mondta Mered.

»A vőlegénye a harctéren van« — fűzte hozzá a házigazda. Az öregek hallgattak. A kerítés felé néztek, amely fölött az esthajnal csillag ragyogott.

»Juszup hősről énekeltem — mondja Mered — és az orosz leány hallgatta énekemet. Megértette, hogy hősről szól a dal. Énekemet hallgatta és vőlegényére gondolt, ki szintén résztvesz a hősies vállalkozásokban. Mivel jól esett a dalolás, vőlegényéről énekeltem.« Az öregek nevettek. »Hát hogy lehet ez? — mondja az egyik. — Te Juszupról énekelte!« »Az mindegy — válaszolt Mered — hősről szólt a dal. Vőlegénye pedig szintén hős. Láttam, hogy figyelt a lány. A távolba nézve mintha a harcteret és vőlegényét látta volna. Álmodozott és az arca égett. Ebben áll az ének erce.«

Mered eltalálta. A leány valóban vőlegényére gondolt az éneket hallgatva.

Vissza kívánt térni a kerítéshez és megköszönni a dalt. De mégsem tette, nehogy a köztisztelő turkmének beszédjébe beleavatkozzék. Minden nemzetnek megvannak a szokásai, amit tisztelni kell. A lány nem ment vissza a kerítéshez, hanem magában mondta: »Köszönöm, köszönöm.« A kapun át végig haladt a poros utcán.

Bealkonyodott. Lába port vert az úton. A fák, melyeken keresztül a ragyogó csillagok fénye szűrődött, feketének tündek. A leány csak mindig völegényére gondolt. Talán ő is az esti csillagokat nézi egy vadvirágos rétről.

»Te is hős vagy« — mondta halkán a leány a fiúra gondolva. — Én pedig elvesztettem a kis tüköröt, melyet te adtál nekem. Emlékszel? Egy kis tükör . . . Talán ez rossz jel? Valami történik majd veled?»

A leánynak eszébe jutott az öreg Mered, aki minden bizonnyal ismeri a jeleket. Vajon visszaforduljon-e és megkérdezza őt? . . . Ebben a pillanatban megint énekszó hallatszott. A szavakat nem értette, de értette, hogy az öreg Mered szerelemről énekel. Most a harcias turkmeni nyelv lágynak és könnyednek tűnik. A leány hallgatta a dalt, s mintha a poros utcán völegénye közeledett volna. Ime, a fiú megáll, a leány pedig elmondja, hogy elvesztette a tüköröt, amelybe a búcsúzásnál mindketten belenéztek.

»Elvesztettem a kis tüköröt — mondta a leány, — de az öreg Mered dalt énekelt, amelyben téged, mint egy hatalmas tükörben láttalak!« . . .

Mered befejezte a második éneket is. A leány leült és elgondolkozott. Nem hallotta, hogy miről beszéltek az öregek, de ha hallotta volna is, nem értette volna. Befejezván a második éneket, Merednek eszébe jutott, hogy megmutassa a kis tüköröt. A házigazda felkiáltott: Oh Mered, te nagy éneket énekeltél, az élet pedig egy kicsit alkotott. Halljátok! Ez a kis tükör azé a leányé, aki az előbb a kerítés mellett állt. Ő sokszor belenézett és én azt hittem, hogy magában gyönyörködik. Nem, — mondta nekem egyszer a leány, — nem magamban gyönyörködöm, hanem a kedvesem arcát vélem felfedezni benne. Mindketten belenéztünk e tükörbe, mikor elváltunk. Most csak én nézek bele, sokáig, és magam előtt látom völegényem arcát! Ime, ezt mondta nekem a leány . . . Oh Mered, visszaadtad a leánynak kedvesét.«

A leány elaludt és mikor álmából felébredt térdén volt a csillagokkal teleszórt kis tükör. Kezébe vette és megnézte. A kedves arc rámosolygott és a leány azt hitte, hogy az álom folytatódik. De ez való élet volt, az álomnál is szebb, mert benne a nemzetek barátsága és a hősökről szóló énekek ragyogtak.

Fordította: Markovics János

»A szabad szovjetdemokrácia az összes demokratikus országok és néprajzai törekvések egyetlen védőbástyája«. (Kárpinszki)